

ИНДИКАТОРИ ЗА БЕДНОСТ И СОЦИАЛНО ВКЛЮЧВАНЕ ПРЕЗ 2016 ГОДИНА В ОБЛАСТ ВРАЦА

Индикаторите за бедност и социално включване са част от общите показатели на Европейската общност за проследяване на напредъка на страните в борбата с бедността и социалната изолация. Основен източник на статистически данни за пресмятане на общите индикатори е ежегодно провежданото Наблюдение на доходите и условията на живот (EU-SILC).

Оценка на бедността

По окончателни данни от изследването, проведено през 2017 г., линията на бедност общо за страната за 2016 г. е 308.17 лв. средно месечно на лице от домакинство. При този размер на линията под прага на бедност са били 1 638.7 хил. лица, или 22.9% от населението на страната.

Данните от изследването позволят изчисляване на линия на бедност за всяка област. Приложен е същият метод както при линия на бедност на национално ниво – 60% от средният общ разполагаем нетен доход на домакинствата в рамките на областта. За 2016 г. в област Враца е размерът на линията на бедност е 230.75 лв. средномесечно на лице от домакинството, като под прага на тази линия е живяло 24.0% от населението на областта или 41.3 хил. лица.

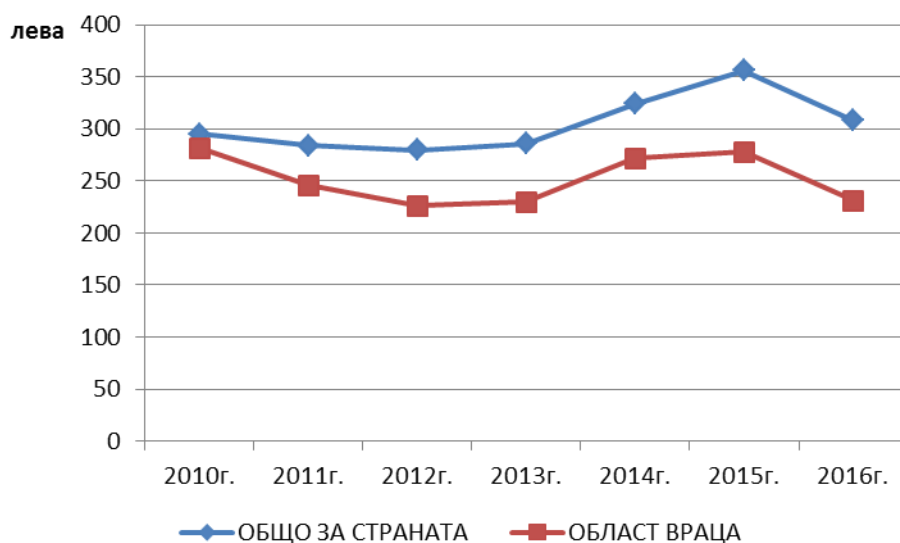
Област Враца се нарежда на второ място в северозападния регион по този показател след област Видин (194.33 лв.), а най-висока е в областите Плевен – 291.08 лв., следвана от Монтана (246.58 лв.) и Ловеч (235.42 лв.).

В сравнение с предходната година размерът на линията на бедност намалява с 16.9%, като относителният дял на бедното население се увеличава с 2.9 процентни пункта. В област Враца относителният дял на бедност при мъжете е 28.1%, а при жените - 20.0%. Разликата в равнищата на бедност по пол е 8.1 процентни пункта при 2.4 пункта за страната. В сравнение с предходната година делът на бедност при мъжкото население в област Враца се увеличава с 9 процентни пункта, а при жените намалява с 3.1 процентни пункта.

Възрастовото разпределение на лицата, живеещи под линията на бедност сочи, че най-висок е делът на бедното население във възрастовия интервал 18 – 64 години – 13.0 от общият брой.

Фиг. 1. Средномесечен размер на линия на бедност за област Враца

Системата за социална защита има съществено значение за редуциране на бедността. Данните за 2016 г. в област Враца показват, че ако в доходите на домакинствата се включат доходите от пенсии, но се изключат останалите социални трансфери (обезщетения, социални и семейни помощи и добавки), равнището на бедност нарастват до 31.5%, или с 7.5 процентни пункта. Данните при мъжете нарастват до 34.9%, а при жените нарастват до 28.2%.

Съответно при изключване на пенсиите и останалите трансфери, равнището на бедност за областта нараства до 53.1%, или с 29.1 процентни пункта (при средно равнище на бедност за страната 45.5%).

Един от основните индикатори за бедност е неравенството в разпределението на доходите или отношението между доходите на най-бедните и най-богатите 20% от населението. През 2016 г. за област Враца този показател се увеличава с 3.7 единици спрямо 2015 г. и от 6.6 достига до 10.3.

Важен индикатор за оценка на риска от бедност и социално изключване е интензитетът на икономическа активност. Ниската икономическа активност за домакинството се отнася до съотношението между броя на месеци, в който всеки член от домакинството във възрастовата група 18-59 години е бил работещ през предходната година (реално отработени месеци), към общият брой месеци, който теоретично би могъл да отработи същият член на домакинството при пълна заетост. Лица, живеещи в домакинство с нисък интензитет на икономическа активност, се дефинират като лица от възрастовата група 0-59 години, живеещи в домакинство, където възрастните (18 – 59 годишните, с изключение на студентите от възрастовия интервал 18 – 24 години)

работят под 20% от техният потенциал през референтния период. В област Враца през 2016 г. 10.6 хил. лица на възраст 18 - 59 живеят в домакинства с нисък интензитет на икономическа активност, или 11.9% от населението на областта. Разпределението по пол сочи, че 13.5 от мъжете на възраст 18- 59 години и съответно 10.2 от жените живеят в домакинства с нисък интензитет на икономическа активност. Средното равнище на този показател в национален мащаб за 2016 г. е 11% от лицата и в сравнение с 2015 г. техният дял нараства с 0.1 процентни пункта.

Материални лишения на домакинствата

В общите показатели за оценка на бедността са включени и субективни индикатори свързани с материални лишения. Те показват субективната оценка и лични нагласи на лицата и домакинствата относно възможностите за задоволяване на отделни нужди и потребности. За оценка на материалните лишения на домакинствата се използват девет въпроса с потреблението на конкретни стоки и услуги.

Най-голям брой лица изпитват ограничения по отношение на почивка извън дома (72.7%), и възможностите да посрещнат неочаквани разходи (за неотложен ремонт на жилището или колата, подмяна на пералня или хладилник, внезапно заболяване и др.) със собствени средства (67.3%). Близо 42.3% от лицата се ограничават при отоплението на жилището. Голям брой (38.7%) изпитват ограничения по отношение на плащането на време на разходите свързани с жилището. Не малък е и броят на домакинствата (27.4%) който посочват , че не могат да си позволят потребление на месо, пиле или риба всеки втори ден. Успоредно с това 16.6% от лицата не могат да си позволят автоматична пералня, 2.7% - телефон, вкл. мобилен, 2.2% -цветен телевизор, и 28.5% - автомобил.

Комбиниран индикатор

От изследването на доходите и условията на живот (EU-SILC) се изчислява комбиниран показател, който включва лица, живеещи в риск от бедност, с материални лишения и в домакинства на безработен или с нисък интензитет на икономическа активност.

Комбинирането на трите показателя показва, че през 2016г. 48.7% от населението на областта, или 83.7 хил. лица се нуждаят от специални грижи за преодоляване на бедността, социалното неравенство и изключването от активна трудова дейност.

Стойността на показателя намалява с 0.1 процентни пункта спрямо 2015 г., като при мъжете (49.3%) намалява 0.1 процента, а при жените (48.0%) и намалява с 0.3 процентни пункта.

Фиг. 2. Население в риск от бедност или социално изключване по пол

	2012	2013	2014	2015	2016
Общо					
брой лица-хил.	84.3	96.8	83.3	85.8	83.7
%от населението	45.4	53.3	46.6	48.8	48.7
Мъже					
брой лица-хил.	37.1	46.1	40.1	42.9	41.7
%от населението	41.4	53.0	46.3	49.4	49.3
Жени					
брой лица-хил.	47.2	50.8	43.4	42.9	41.9
%от населението	49.0	53.6	46.8	48.3	48

Методологични бележки

Наблюдението за доходите и условията на живот (EU-SILC) като част от Европейската статистическа система (ESS) се осъществява по единна методология, определена с Регламент №1177/2003 на Европейският парламент и на Съвета, и осигурява информация за моментното състояние (cross-sectional data) и от повторени във времето (longitudinal data) изменения в доходите, равнище и структура на бедността и социална изолация.

Целевата съвкупност в изследването (EU-SILC) са всички обикновени домакинства и техните членове, живеещи на територията на страната в момента на наблюдението. Лицата, живеещи в колективни домакинства и в институции, са изключени като цяло от целевата съвкупност.

До 2015 г. изследването се провежда върху 4-годишен ротационен панел от обикновени домакинства. Освен домакинството, попаднало в извадката, обект на наблюдение са и всички негови членове на 16 и повече навършени години. Размерът на извадката за всяка година в панела е около 7 500 адреса. Извадката се състои от четири ротационни групи, като всяка година една от ротационните групи отпада от наблюдението и се заменя с нова. От 2015 г. с финансовата подкрепа на Европейската комисия се проследяват домакинствата от 9-а и 10-а ротационна група съответно за пета и шеста вълна на участие. Размерът на извадката за 2016 г. включва 8 600 домакинства от 6 ротационни групи от всички области на страната.

Този ротационен модел на извадка осигурява два типа данни:

- Моментни (данни от текущата година на наблюдение);
- Лонгитудинални (данни за домакинствата, участвали в поне две последователни години).

Наблюдението се провежда с два типа анкетни карти:

- Въпросник за домакинството;
- Индивидуална анкетна карта за всяко лице от домакинството на 16 и повече години.

Основни понятия

Линия на бедност

За изследване на равнището на бедност в методологията на Евростат се използва общ разполагаем нетен доход. Линията на бедност представлява 60% от средния общ разполагаем нетен доход на еквивалентна единица.

Еквивалентни скали

За пресмятане на индикаторите за бедност и социално включване се използва общ разполагаем нетен доход на еквивалентна единица. Поради различния състав и брой лица в домакинствата се прилагат еквивалентни скали. Използва се модифицираната ОЕСД скала, според която първият възрастен на 14 и повече години получава тегло единица, вторият възрастен на 14 и повече години получава тегло 0.5 и всяко дете под 14 години получава тегло 0.3. Теглата се присъждат на всеки член на домакинството и

се сумират, за да се получи еквивалентен размер на домакинството. Общият разполагаем нетен доход за всяко домакинство се разделя на неговия еквивалентен размер и се формира общ разполагаем нетен доход на еквивалентна единица.

Претегляне на данните

Базата данни за всяка страна съдържа различен тип тегла:

- Домакинско тегло (целева променлива DB090) за получаване на действителния брой обикновени домакинства в страната;

- Персонално тегло (целева променлива RB050) за получаване на действителния брой лица

на територията на страната;

- Персонално тегло за всеки член на домакинството на 16 и повече години (целева променлива RB040) за получаване на броя на лицата на 16 и повече години на територията на страната.

При изчисляване на индикаторите за бедност се използва персоналното тегло (RB050), тъй като статусът на бедност се изчислява на индивидуално ниво и целевата група се отнася към цялото население, живеещо в обикновени домакинства. За някои от индикаторите, фокусирани върху лицата на 16 и повече години (например „относителен дял на работещите бедни”), се използва персонално тегло за лицата на 16 и повече години (RB040).

При изчисляване на индикаторите теглата се коригират с претеглящ фактор за отразяване на липсващите случаи в изследването (RB050a).

Повече информация за индикаторите за бедност и социално включване може да бъде намерена на интернет страницата на НСИ, в рубриката „Социално включване и условия на живот“.